OPŁATA POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM

Rok V. Kraków, Sobota 1 lipca 1922. Nr. 172.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Kru 40 M.

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 930 — kwart. 2790 — M
w Krakowie z odnoszeniem do domu 1050·— „ 3150·— „
Na prowincyi: z przesyłką poczt. 1150·— „ 3450·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową 1600·— „ 4800·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 20 — M., wiersz milimetr. 1-szpalt. Mk 25. Nadesłane Mk 65·—. Wiersz milimetrowy 1 szp. w tekście Mk 85·—, Wiersz milimetr. 1 szp. na 1. stronie 100 Mk Gratulacye 800 Mkp. — Ceny ogłoszeń zagr. o 100% droższe.

Na tropie morderców Rathenaua.

Berlin, dnia 28 bm. PAT. Biuro Wolffa donosi: Prezydyum policyi podaje urzędowo, że zamordowonie ministra Rathenaua zostało wyjaśnione. Policyi znane są nazwiska morderców i ich dokładny rysopis. Mordercami są: Berlińczyk Ernest Werner Techow, saksończyk Fischer, zwany także Vogel i meklemburczyk Knauer, zwany także Koerner albo Kern. Należeli oni do organizacyi „C" i byli dawniej członkami brygady Erhardta. **Aresztowano kilka osób pod zarzutem uczestnictwa w morderstwie.**

Hanower 29 czerwca PAT. Trzej mordercy Rathenau'a, których nazwiska ustaliła policya są w wieku od 21 do 25 lat. Dotychczas ich nie ujęto,— jest jednak prawdopodobne, że przebywają oni w państwie.

Berlin 29 czerwca PAT. (WBK). Vossische Zeitung" dowiaduje się, że w nocy z poniedziałku na wtorek aresztowano jednego uczestnika zamachu na Rathenau'a.

Wiedeń. Dn. 29 bm. PAT. „Neue Freie Presse" donosi z Berlina pod datą 28 bm. Sytuacya parlamentarna jest bardzo naprężona i rozwiązanie Reichstagu nie jest wykluczone. Obecnie stronnictwa pertraktują w sprawie ustawy o ochronie republiki. Ustawa o ochronie republiki wymaga dla przeprowadzenia większości ⅔ głosów, potrzebowałaby zatem poparcia niemieckiej partyi ludowej. Partya ta jest wprawdzie gotowa zgodzić się na ustawę, ale nie w tak ostrej formie, jak tego domaga się partya socyalno-demokratyczna. Partya ta na wypadek nieuzyskania większości ⅔ głosów domaga się rozwiązania Reichstagu. Stronnictwa mieszczańskie zwracają uwagę, że obecnie walka wyborcza wyborcza byłaby bardzo gwałtowna i mogłaby doprowadzić do wojny domowej. Wielkie trudności sprawia także stanowisko Bawaryi, która występuje przeciw postanowieniom wyjątkowym.

Haga 29 czerwca PAT. (Havas). Delegat belgijski zaznaczył iż do pisma Litwinowa nie przywiązuje wagi. Odpowiedź belgijska jest już przygotowaną. Ogłoszenie jej nastąpi po za zapoznaniu się Belgii z treścią odpowiedzi francuskiej.

Haga. PAT. (WBK.) Haskie biuro korespondencyjne dowiaduje się, że memorandum rosyjskiej delegacyi w sprawie kredytów dla Rosyi sowieckiej zostanie wręczone w następny piątek. Memorandum zostało już w Moskwie zredagowane i będzie miało charakter czysto informacyjny. Krassin przybędzie do Hagi w następnym tygodniu. Hakowski pozostanie jeszcze przez pewien czas w Rosyi.

DALSZE OBSADZANIE GÓRN. ŚLĄSKA.

Katowice 29 czerwca PAT. Wojska polskie wkroczyły dzisiaj do czwartej strefy obszaru plebiscytowego, do powiatu pszczyńskiego i zabrzowskiego. Wojska niemieckie zaś do powiatu kozielskiego. Do Pszczyny na czele wojsk wkroczył gen. Szeptycki, do Mikołowa gen. Horoszkiewicz. Przyjęcie wojsk polskich w obu miejscowościach było niezwykle entuzyastyczne.

Protest Gaspari'ego z powodu mandatu palestyńskiego.

Hanower 29 czerwca PAT. W związku ze sprawą mandatu angielskiego nad Palestyną, kardynał sekretarz stanu Gaspari złożył u Ligi Narodów imieniem Watykanu protest przeciw przyznawaniu uprzywilejowanego stanowiska Żydom w Palestynie w stosunku do innych narodowości.

Blisko milion funtów na plan Rutenbarga.

„Times" donosi, że Rutenberg uzyskał w Ameryce 450.000 funtów szterlingów dla swego planu, razem z kwotą uzyyskaną w Europie 950.000 funtów.

Interwencya posła Weinziehera w sprawie ekscesów antyżydowskich w Katowicach

Warszawa M. (Telef. od własn. koresp.) Poseł Weinzieher interweniował w wiceministerstwie spraw wewn. Dunikowskiego w sprawie ustawicznych ekscesów przeciw Żydom w Katowicach. Poseł Weinzicher wskazał na to, że ekscesy te uniemożliwiają kupcom żydowskim, których łączą stosunki handlowe z Górnym Śląskiem, przybywanie na Górny Śląsk, podczas gdy przed zajęciem przez nas Górnego Śląska stosunki te były utrzymywane. Wiceminister stwierdził, że każdy obywatel ma równe prawo przybycia na Śląsk i przyrzekł natychmiast wydać zarządzenia ab. zajścia stłumić i uniemożliwić na przyszłość.

Oficerowie-Żydzi — a Związek oficerów.

Warszawa (Tel. wł.) (M). Zjazd oficerów zdemobilizowanych uchwalił, że do związku należeć mogą tylko oficerzy narodowości polskiej. Wniosek grupy poznańskiej, że Żydzi nie mogą być zaliczeni do narodowości żydowskiej, został odrzucony.

Rozruchy w Irlandyi.

Hanower. PAT. Wedle doniesień z Dublina toczą się tam gwałtowne walki zwłaszcza o posiada nie pałacu sprawiedliwości, gdzie obwarowali się republikanie i skąd dotychczas nie można ich było wyprzeć. Wedle doniesień z prowincyi republikanie zorganizowali w różnych miejscach ruch powstańczy:

Dublin. PAT. Havas. Zacięte walki trwają w dalszym ciągu, jednakże ogień obleżonych w głównej kwaterze wojsk nieregularnych stopniowo słabnie. Niewątpliwie brak im amunicyi

Hanower. PAT. Collins w odezwie do Dublina zawiadomił ludność, że rząd irlandzki jest zdecydowany stłumić bronią powstanie republikańskie.

Dublin 29 czerwca PAT. (Havas). Powołano pod broń całą rezerwę armii republikańskiej. W całem mieście słychać odgłosy strzałów karabinowych.

Hanower. PAT. Wedle relacyi z Londynu zapowiedziana na wczoraj konferencya Lloyda George'a z Schanzerem nie doszła do skutku z powodu wyzadków w Irlandyi.

Hanower. PAT. Jak podaje Eveniger Post, rząd angielski wystosował do tymczasowego rządu irlandzkiego notę z żądaniem podjęcia natychmiastowych zarządzeń, celem rozwiązania nieregularnych organizacyi, w przeciwnym razie musiałby zająć się tem rząd angielski.

Sprawa rosyjskich długów przedwojen. na konferencyi haskiej

Haga. PAT. Havas. Komisya dla spraw długów w obecności delegacyi rosyjskiej omówiła sprawę długów przedwojennych Rosyi. Przewodniczący Alfant wystosował szereg pytań pod adresem delegacyi sowieckiej dotyczących obiegu pieniężnego w Rosyi oraz stanu importu i eksportu w Rosyi. Litwinow obiecał udzielić żądanych wyjaśnień i z kolei zwrócił się z prośbą o dostarczenie mu danych statystycznych dotyczących ilości obligacyi rosyjskich długów państwowych znajdujących się w rękach mocarstw. Komisya przyjęła prośbę Litwinowa ze zastrzeżeniem, iż udzielona odpowiedź będzie miała charakter wyłącznie informacyjny. Delegacya rosyjska w toku dyskusyi zaznaczyła, że Rosya będzie musiała uzyskać na poważny okres czasu moratoryum i odwoływać się w tej sprawie do odnośnej uchwały konferencyi genueńskiej. Delegat Anglii Young przyznał, że Anglia jest związana uchwałami genueńskiemi. Delegat francuski Alfant zaznaczył, że Francya nie podpisała memoryału z 5 maja br.

Haga. PAT. Dziś odbyło się posiedzenie komisyi dla spraw własności prywatnej. Litwinow oświadczył gotowość sowietów do udzielenia prawa własności nowym właścicielom, nie z tytułu nabytych dawnych praw, lecz z tego względu, iż odpowiada to interesowi państwa. Ze strony komisyi zastrzeżono się wyraźnie przeciwko tej zasadzie stwierdzając, że dyskutowanie w kwestyi zasad sprzeciwia się zrogramowi konferencyi. Zaproponowano natomiast rozpatrywanie spraw konkretnych. Litwinow domagał się przedstawienia mu cyfr wyrażających pretensye poszczególnych państw, obiecując ze swej strony dostarczyć informacyi interesujących komisyę. Komisya oświadczyła, że przedstawi odpowiednie cyfry bez udzielania jednak gwarancyi co do ich absolutnej dokładności. Stwierdzono możliwość prowadzenia dalszych narad według programu podkomisyi.

Haga. PAT. Belgijski minister spraw zagranicznych Jaspar zaprosił wiceministra Strassburgera do Brukseli, celem wstępnego omówienia traktatu handlowego polsko-belgijskiego.

Wyniki zawodów footballowych.

Wiedeń (Tel. wł.). Rapid-Sparta 2 : 2.

Praga. (Tel. wł.). Victoria Žižkov-Visowice komb.-J. V. 5 : 0.

Warszawa, (Tel. wł.). Pardubice-Polonia 5 : 4 (3 : 3).

Łódź. (Tel. wł.). Ł. K. S.-Warta 4 : 2.

Bielsko. (Tel. wł.). Jutrzenka-Sturm 2 : 0 (1 : 1).

Kraków. Cracovia-Makkabi 8 : 1 (5 : 0). Wisła-B. B. S. V. 1 : 1 (0 : 0).

Dokładniejsze sprawozdania zamieścimy w jutrzejszym numerze.

UNIV. IAGELL.

Sprawa żyd. na Łotwie przed Ligą nar.

Memorandum komitetu delegacyi żydowskich.

Paryż, w czerwcu 1922.

(Od naszego korespondenta).

Przeszło pół roku zajmuje się Liga Narodów kwestyą praw mniejszościowych na Łotwie z powodu projektu przyjęcia Łotwy do Ligi Narodów, zobowiązała się delegacya łotewska podobnie, jak inne delegacye, użyczyć praw mniejszościom, które stanowią 27.6 procent ludności. Projekt zastosowania tego przyrzeczenia miała Łotwa wręczyć Radzie Ligi Narodów, podczas ostatniego posiedzenia w maju 1922 roku, tymczasem jednak Łotwa nie spełniła tej obietnicy, lecz próbowała w różnych memorandach dostarczyć dowodów, że już w roku 1918, przeprowadzono prawa mniejszościowe. Wobec tych oświadczeń przygotował komitet delegacyj żydowskich, niezależnie od wcześniejszych akcyi Rady Ligi Narodów, obszerne memorandum o stanie żydowskiej mniejszości na Łotwie, w piśmie tem opartem na różnych dokumentach, podnosi komitet antyżydowskie stanowisko rządu łotewskiego. Memorandum zajmuje się specyalnie następującemi kwestyami:

1) ustawa o uobywatelnieniu,
2) repatryacya,
3) stopa procentowa Żydów w administracyi i w ustawodawstwie na Łotwie,
4) Ograniczenie Żydów w pragmatyce administracyjnej.

Ustawa o uobywatelnieniu jest w jawnej sprzeczności z zasadami, które panowały podczas konferencyi pokojowej i w różnych traktatach, zawartych między mocarstwami a państwami sukcesyjnemi znalazła wyraz.

W związku z tem ustanawiają klauzule mniejszościowe zawartego z Polską traktatu, że wszystkie osoby zamieszkałe w dniu wejścia w życie tego traktatu na terytoryach wcielonych do Polski ma się uważać za obywateli, korzystających z wszelkich praw, bez jakichkolwiek formalności. Natomiast w Łotwie jest prawo obywatelstwa podporządkowane następującym warunkom: 1) dowód łotewskiego pochodzenia (pod czem rozumie się pojęcie etniczne) lub 2) posiadanie prawa przynależności — w razie gdy odnośne osoby należą do obszaru państwa łotewskiego.

Memorandum to udawadnia nam, że te uchwały a szczególnie ostatnie — są nad wyraz niesprawiedliwemi, gdyż przez ustawy carskie wymagany spis lokalny był tylko prostą formalnością, a dziesiątki tysięcy Żydów, którzy od dziesiątek lat mieszkają w kraju, nie mogły nigdy przypuszczać, że miejscowa rejestracya będzie dla nich tak ważną w przyszłości.

Ostatnia najmniej reakcyjna ustawa łotewska o naturalizacyi — ustanawia, że tylko te osoby mogą otrzymać prawo obywatelstwa, które obecnie znajdują się na Łotwie. Natomiast nie można zapomnieć o masowych wydaleniach, dokonywanych z początku wojny na mocy specyalnych rozporządzeń rosyjskich władz wojskowych. Na podstawie kategorycznych oświadczeń, godnych zaufania zastępców żydowskiej ludności w Łotwie — wynosi ogólna liczba przymusowo ewakuowanych Żydów 40,000 głów. Drugie 40000 Żydów wywędrowało dobrowolnie podczas wojny z obawy przed konsekwencyami okupacyi. Ta liczna część ludności jest dziś pozbawioną praw obywatelskich gdyż rząd łotewski pozwala na powrót tylko łotewskim obywatelom. A o wielu prowincyach, które należały do obszaru osiedleńczego, gdzie wolno było mieszkać Żydom, a które teraz dołączone zostały do Łotwy — wogóle nie można już mówić. A więc łotewskie ustawy stwarzają błędne koło. Żydzi, którzy doznali ciężkich gwałtów carskich nie mogą z jednej strony wrócić do Łotwy, nie będąc obywatelami tego państwa, z drugiej zaś strony nie mogą otrzymać tego prawa, gdyż obecnie nie zamieszkują Łotwy.

Rząd łotewski nadesłał Lidze Narodów memorandum z oświadczeniem, że Żydzi w młodej republice zażywają pełnych praw. Lecz komitet delegacyi żydowskich udowodnił zapomocą niezaprzeczalnych dokumentów, że twierdzenie to nie zgadza się z prawdą! W tem memorandum są wyliczone typowe przykłady. W administracyi i sądownictwie na ogólną liczbę 11458 urzędników jest tylko 15 Żydów, aczkolwiek w stosunku do liczby głów powinno być 570. Rząd łotewski obciąża Żydów bardzo ciężkiemi ograniczeniami drogą okrężną. I tak wprowadził ustawę o zakazie sprzedaży lub kupna nieruchomości bez pozwolenia rządu. Jawnem jest, że Żydzi nigdy nie otrzymują tego pozwolenia. Mniejszości żydowskie i inne w Łotwie zostały pokrzywdzone również przy podziale państwowych dóbr.

Wiele przykładów, wyliczonych w memorandum komitetu delegacyi żydowskiej udowadnia, że uważa się Żydów za obywateli drugiej, jeżeli nie trzeciej kategoryi. Rząd łotewski zajął też wobec mniejszości wrogie stanowisko.

Łotewskie zgromadzenie konstytuujące odrzuciło na posiedzeniu z dnia 5 kwietnia 1922 w trzeciem czytaniu wszystkie paragrafy zarysu konstytucyi, odnoszące się do praw obywatelskich.

Po wyliczeniu przez wspomniany komitet krzywd wobec Żydów popełnionych, sformułował komitet delegacyi żydowskich żądania, któreby zapewniły ochronę mniejszościom na Łotwie.

MIGAWKI.

Rzecz dzieje się w redakcyi jednego z pism, które było po to tylko założone, aby je czemprędzej sprzedać bogatemu konsorcyum partyjnemu, a po to tylko odkupione przez partyę, aby piachem przyprószyć oczy Bogu winnych czytelników.

Jan Tętego, redakcyjny specyalista od wewnętrznej polityki, siedział pochylony nad biurkiem pokrytym stosem gazet; pot zalewał jego czoło, ołówek z furyą biegał po ważkich sankach papieru, a układając literę przy literze i słowo przy słowie, wydawał na świat najmłodsze dziecko zestarzałej senzacyi.

Redaktor naczelny stał wyniośle nad piszącym i sprawdzał coś w grubej książce pt. „Podręcznik dla narodowo-demokratycznych redaktorów, czyli przewidywania i układ wypadków w Polsce — przez Pytę z Rozwoju".

Jan Tętego załamał bezradnie ręce.

— Powiadasz redaktorku, że wylegli tłumnie na ulicę.

— Pisz, gamoniu, jak ci mówię: „Stanowisko prawicy znalazło mocne poparcie w potężnej demonstracyi Warszawy.."

— Depesze wszak mówią całkiem co innego.

— Nie twój interes, durniu.

— Mam pisać, że Korfanty gadał?

— Cierpliwości zabraknie dla takiego kretyna, słyszałeś już przecież: „Poseł Korfanty, najpopularniejszy itd., któremu Polma zawdzięcza itd. wykazał w porywającej przemowie itd."

— Redaktorze kochany, czy nie wiesz, że Korfantego tam wcale nie było?

— A cóż to mnie obchodzi; w „Podręczniku" stoi, jak byk: „Poseł Korfanty..."

Dzwonek telefoniczny przerwał potok elokwencyi redaktora.

— Hallo! Warszawa?

— Co? Co takiego? Nowy premier? Belwederczyk?

— Wody, chłopiec, przynieś prędzej wody, bo redaktor mdleje.

— — — — — — — — — — — —

Ochłonąwszy trochę po fatalnej wiadomości, pan szef pisma od przyprószania oczu sięgnął po „Podręcznik", wyszukał w skorowidzu rubrykę „Belwederczyk premierem" i zwrócił się do swego pomocnika:

— Tętego pisz dalej:

„Wybory pod znakiem Belwederu oznaczają nową wojnę z Rosyą".

Imć lord Sens, który w tej właśnie chwili zajrzał był przez okno, słysząc tę parę słów końcowych, wywrócił koziołka, zachichotał i orzekł:

— W tej redakcyi niema wcale miejsca dla mojej osoby.

M. As.

DROBNE WIADOMOSCI.

Konstantynopol. Rząd sowiecki wydaje obecnie specyalne paszporty dla Żydów emigrujących do Ameryki.

Konstantynopol. Przyjechało tu 50 uchodźców z Rosyi, znajdujących się w drodze do Palestyny i Ameryki.

Berlin. Dr Benderli, organizator amerykańskiej komisyi palestyńskiej, bawi w Berlinie w przejeździe do Palestyny. Celem jego podróży jest rozpoczęcie akcyi budowlanej w Palestynie.

Londyn. Żabotyński wrócił w połowie czerwca z Ameryki do Londynu. Wkrótce uda się do Palestyny.

Jerozolima. Dnia 23 bm. opuścili Jerozolimę członkowie delegacyi palestyńsko-arabskiej, udając się do Europy.

Nowy Jork. Dnia 20 bm. udali się do Europy imieniem amerykańskiego komitetu pomocy pp. dr Lee, K. Frenkel, A. Prajn, Dr Miltan, J. Rosenow, Dawid Bresler, Louis Wolf i H. Lehman. Większość ich zajmuje bardzo wybitne stanowisko w akcyi odbudowy. Celem ich podróży jest zbadanie położenia 300.000 sierót żydowskich i 400.000 uchodźców oraz zbadanie, w jakiej mierze kwota zebranych ostatnio 50 milionów dolarów przyczyniła się do skierowania Żydów wschodnich na drogę samopomocy.

Ryga. Według ostatnich badań znajduje się w południowej Rosyi 14 kolonii i 3547 farm z ludnością żydowską 18.580. Akcya odżywiania objęła w tych okolicach 9000 dusz. Nędza wywołała gwałtowny spadek rodzin.

Dział gospodarczy.

Kopalnie państwowe na Górnym Śląsku.

Przed kilku dniami zamieściliśmy uwagi warszawskiego „Robotnika" w powyższej sprawie. Jak się okazuje z przytoczonych poniżej oficyalnych informacyi „Przeglądu Wieczornego", zostały kopalnie śląskie reprezentujące wartość miliarda marek niemieckich istotnie wydzierżawione prywatnemu konsorcyum.

Wywiad, udzielony wspomnianemu dziennikowi w min. przemysłu i handlu brzmi następująco:

— „Kopalnie śląskie oddał rząd polski w dzierżawę tow. mieszanemu polsko-francuskiemu.

Tow. to utworzone jest na zasadzie konwencyi, zawartej między rządem polskim a francuskim jeszcze przed plebiscytem górnośląskim.

Tow. to składa się z 2 grup; kapitał obrotowy tow. w wysokości 300 milionów mk. niemieckich wpłacają w połowie grupa francuską, w połowie polska.

Akcye grupy francuskiej rozdał rząd francuski kopalniom węgla z terenów zniszczonych przez wojnę, kapitał grupy polskiej wypożyczył rząd francuski polskiemu, który go spłaci z zysków. Akcye grupy polskiej zostały w ręku rządu polskiego. Władze nadzorcze tow. składają się w połowie z Polaków, w połowie z Francuzów, prezesem — posiadającym 2 głosy — przez pierwsze 2 lata jest Polak pochodzenia górnośląskiego, przez następne 2 lata Francuz. Dyrektorem jest Francuz.

Zysk dzielony będzie w sposób następujący: akcyonaryusze otrzymują 30 milionów marek niemieckich, na prowadzenie robót inwestycyjnych 6 procent całego zysku, dla rządu polskiego 8 procent całego zysku, reszta ma być dzieloną na połowę — dla rządu polskiego i dla akcyonaryuszy.

Umowa zawarta jest na lat 36.

Kopalnie objęte już zostały przez nowy zarząd".

—oo—

Sytuacya w handlu i przemyśle łódzkim.

W ciągu ubiegłego tygodnia znaczniejszych zmian w sytuacyi na rynkach naszych nie było.

Stagnacya trwa w dalszym ciągu w branży **wełnianej**. Ceny towarów wełnianych od lutego nie zmieniły się, podczas gdy sama wełna znacznie podrożała. W skład czynników, wpływających na wzrost cen wełny wchodzą: podrożenie samej wełny, wzrost kosztów robocizny, podatek od obrotu, składki na kasę chorych, podrożenie węgla i elektryczności oraz skok w cenie dolara. Toteż ceny towarów wełnianych od lutego nie mogą dogonić cen wełny.

Rynek bawełniany również jest w swej egzystencyi zagrożony. Żył on dotychczas głównie z eksportu, zaś obecnie, z powodu wzrostu kosztów robocizny i wysokiego kursu dolara, wątpliwem się staje, czy będziemy mogli konkurować na rynkach zagranicznych. W ciągu ubiegłego tygodnia zakupywano głównie towary na wywóz do Rumunii i Austryi. Przesycony naszemi wyrobami rynek wiedeński zbywa towary do państw bałkańskich i Turcyi. Pocieszający objaw stanowi fakt, iż obecnie P. K. K. P. więcej udziela kredytów i łatwiej kredyty te otrzymać, aczkolwiek mogą one zaspokoić najwyżej 25 procent zapotrzebowania Łodzi, to jednak i to dobre, o ile weźmiemy pod uwagę, jak drogim jest pieniądz, otrzymywany z prywatnych rąk.

W dalszym ciągu panuje w mieście głód pieniężny, transakcye odbywają się po większej części za weksle, zaś dyskonto ich oprócz P. K. K. P. jest bardzo uciążliwe.

Poważną troską przejmują przemysłowców słuszne, lecz trudne do uwzględnienia w kalkulacyi, żądania robotników. Związki robotnicze znowu zwróciły się do przemysłowców, tym razem z następującemi żądaniami:

1) 50 procent podwyżki do płac styczniowych;
2) unormowanie sprawy urlopów;
3) podpisanie umowy głównej.

Co do podwyżki, to zarządy związków przemysłowców określonego stanowiska nie zajęły. W sprawie tej decydować będą walne zebrania członków związków przemysłowców, które odbędą się w przyszłym tygodniu. Sprawa urlopów zostanie uregulowaną przez odnośne ustawy i przepisy wykonawcze. Co do podpisania umowy głównej, dotyczącej całokształtu życia fabrycznego, to umowa ta była przedmiotem długich narad, przeszła 3 czytania na zgromadzeniach przemysłowców, lecz z powodu ciągłych poprawek dotychczas załatwioną nie została.

Plany dyrekcyi monopolu tytoniowego.

Generalna dyrekcja monopolu tytoniowego opracowuje rozporządzenie wykonawcze do ustawy o mopolu tytoniowym, które w niedługim czasie wejdzie pod obrady Rady ministrów. Tymczasem generalna dyrekcja robi przygotowania do wprowadzenia monopolu w b. Kongresówce na terenie Wileńszczyzny i b. dzielnicy pruskiej. W tym celu z ramienia generalnej dyrekcyi toczą się właśnie konferencye z tamtejszemi władzami skarbowemi. Wytyczną generalnej dyrekcyi przy wprowadzeniu w życie monopolu jest ewolucyjne, stopniowe przygotowanie dla niego terenu, aby uniknąć nagłego wstrząsu życia gospodarczego i na względy zasługujących interesów społecznych. Z tych motywów wychodząc, generalna dyrekcya będzie się starała, o ile możności przejście z przemysłu prywatnego do monopolu uskutecznić w drodze poprzedzającego poszczególne akty monopolizacyi porozumienia ze sferami przemysłowemi i kupieckiemi.

Co do fabrykacyi rządowej, już istniejącej, to w ostatnim czasie zaznaczył się wybitny wzrost produkcyi małopolskich fabryk, a to dzięki rozszerzeniu niektórych działów fabrykacyi w fabrykach krakowskiej, winnickiej i zabłotowskej. Ogólna suma produkcyi rządowej wzmoże się w najbliższym czasie jeszcze więcej, skutkiem uruchomienia fabryki w Łodzi, co ma nastąpić w tych dniach. Pozatem projektuje generalna dyrekcya wybudowanie fabryk w Radomiu i Częstochowie. Co się tyczy Radomia, to przedwstępne kroki już są rozpoczęte.

Generalna dyrekcya ma zamiar w najbliższym czasie wypuścić jaknajwiększą ilość tytoni średniej jakości po umiarkowanej cenie, a to celem udostępnienia ich możliwie najszerszym warstwom ludności. W miarę posiadania wysokogatunkowych tytoni, dyrekcya będzie się starała wytworzyć fabrykaty do zaspokojenia najwykwintniejszego smaku, a pozatem niektóre gatunki luksusowe.

W ostanim czasie rozpowszechnił się bardzo nielegalny handel tytoniem i wyrobami tytoniowemi. Celem tępienia tego handlu porozumiała się w b. Kongresówce generalna dyrekcya z policyą państwową a w Małopolsce wydano szereg okólników i rozporządzeń zmierzających do ukrócenia paskarskiego handlu wyrobami tytoniowemi fabryk rządowych, co już do pewnego stopnia wydało rezultaty.

Na najbliższy czas zadaniem generalnej dyrekcyi będzie uregulowanie zaopatrzenia Górnego Śląska w wyroby tytoniowe. W tej sprawie w ciągu bieżącego tygodnia odbędą się konferencye z odnośnymi czynnikami.

Francya a Targi wschodnie. Dnia 23 bm. w Paryżu odbyło się zebranie przedstawicieli handlu francuskiego pod przewodnictwem dyrektora tego Urzędu. Zajmowano się sprawą udziału Francyi w „Targach wschodnich" we Lwowie. W przemówieniach zwracano uwagę na to, że dzięki ratyfikacyi polsko-francuskiego układu handlowego, handel francuski ma wielkie widoki powodzenia w Polsce. Postanowiono zorganizować wybitny udział handlu francuskiego w „Targach wschodnich" i przesłać do wszystkich izb handlowych odezwę, wzywającą kupców do licznego udziału w „Targach".

Nasz handel zagraniczny w r. 1921. Główny urząd statystyczny wydał między innymi wykaz obrotów naszego handlu zagranicznego z ostatnich czterech miesięcy 1921 r. Ponieważ jednocześnie obok grudnia zjawiła się kolumna obejmująca wyniki całego roku, przeto materyał liczbowy, zawarty w tym zeszycie nabiera dużego znaczenia.

W ubiegłym roku jeszcze nie opracowywano wartości dokonanych obrotów, materyał więc statystyczny przedstawia nasz handel zagraniczny wyłącznie ilościowo, ale i w ten sposób przedstawiony wynik roczny zawiera cenny materyał dla kupca, ekonomisty i dla każdego myślącego człowieka, gdyż jest to handel Rzeczypospolitej z pierwszego roku, względnie spokojnego.

Rozumie się, że przy ryczałtowych obliczeniach należy wyłączyć przywóz węgla górnośląskiego, który wagonowo stanowi prawie trzy czwarte całego przywozu państwa.

Wynik, pozornie ujemny, przy głębszem wniknięciu, wskazuje pewne rysy wręcz pocieszające (wywóz mebli, nasion polnych, chmielu).

Obrót przesyłek wartościowych na Górnym Śląsku. Jak się dowiadujemy, w obrocie między polską częścią Górnego Śląska a częścią niemiecką i resztą Niemiec wysokość podanej wartości przy listach i paczkach nie podlega żadnym ograniczeniom. Jednakże wartość winna być wyrażona w walucie niemieckiej.

Obieg koron austryackich. Stan rachunków Banku austryacko-węgierskiego za drugi tydzień czerwca br. wykazuje obieg koron austryackich na sumę 439,46 miljarda. W drugim tygodniu czewca obieg ten powiększył się o niespełna 39 miljardów.

Umowy gospodarcze z państwami skandynawskiemi. Rząd polski jeszcze w sierpniu r. ż. opracował projekt umowy handlowej z Norwegią; do umowy włączone jest w. m. Gdańsk.

Umowa ta dotychczas nie mogła być podpisana z powodu nieobecności od dłuższego czasu w Warszawie posła norweskiego p. Eyde. Powrót posła Eyde'go spodziewany jest niedługo i wówczas ma nastąpić podpisanie umowy.

Od pewnego czasu toczą się rokowania o umowę handlową i emigracyjną z rządem szwedzkim. Odnośny projekt został przesłany przez ministeryum spraw zagranicznych do Sztokholmu. Projekt ten zawiera poraz pierwszy układ o żegludze morskiej. W związku z tą umową spodziewane jest ożywienie stosunków handlowych ze Szwecyą, stanie się bowiem aktualna sprawa wymiany węgla górnośląskiego na rudę szwedzką; również prawdopodobne jest zapoczątkowanie wywozu w większej ilości nafty do Szwecyi, podobnie jak to dzieje się już z państwami bałtyckiemi.

Dodać jeszcze należy, że w nabliższym czasie przewidziane jest również podjęcie rokowań gospodarczych z Danią.

Zainteresowanie się Czechosłowacyi sprawą odbudowy Rosyi. Organ przemysłowców liberalnych „Tribuna" dowodzi na zasadzie danych statystycznych, dotyczących wwozu i wywozu rosyjskiego — konieczności wzięcia przez Czechosłowacyę natychmiastowego udziału w sprawie ekonomicznego odrodzenia Rosyi, a specyalnie w dziedzinie rolnictwa, tak, żeby Rosya mogła wywozić do Europy zboże, konopie, len i surowce, a kupować wzamian maszyny i produkty przemysłu włókienniczego i chemicznego.

Rok bieżący 1922 — pisze dziennik — grozi całemu gospodarstwu wszechświatowemu a specyalnie Czechosłowacyi olbrzymim kryzysem przemysłowym.

Miliony robotników mogą pozostać bez pracy, staną warsztaty pracy większości fabryk Anglii, Włoch, Czechosłowacyi i gospodarstwa narodowe poniosą olbrzymie straty. Rozstrzygnięcie kwestyi rosyjskiej w znaczeniu czynnej pomocy i udziału Europy w sprawie odbudowy gospodarstwa rosyjskiego ściśle jest związane ze sprawą usunięcia kryzysu gospodarstwa wszechświatowego. Uchwały konferencyi genueńskiej powinny przyspieszyć proces uzdrowienia gospodarstwa wszechświatowego i usunąć przeszkody zasadnicze. Praktyczne wyniki konferencyi zależne będą od tego w jakim stopniu i jak szybko pomoże zachód gospodarstwu rosyjskiemu. Czechosłowacya bardzo interesuje się tą sprawą ponieważ przyszłość Czechosłowacyi leży na wschodzie i leży to w interesach republiki, aby Rosya stała się jaknajprędzej potężnem państwem.

PAMIĘTAJCIE O OFIARACH POGROMÓW UKRAIŃSKICH.

Abonujcie „Nowy Dziennik"

KRONIKA.

Kraków, 1 czerwca.

— Odsłonięcie tablicy pamiątkowej ku czci błp. p. Salomona Lesera, twórcy hebrajskiej szkoły w Krakowie, odbyło się wczoraj przedpołudniem w gmachu szkolnym przy ul. Brzozowej, w obecności wydziału Towarzystwa grona nauczycielskiego oraz rodziców i młodzieży szkolnej. Przebieg podniosłej uroczystości żałobnej podamy z braku miejsca w jutrzejszym numerze.

— Sprawozdanie z wczorajszego posiedzenia Rady wyznaniowej odkładamy do następnego numeru.

MIEJSKI TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO
Piątek: „Mąż z grzeczności".

MIEJSKI TEATR OPERA I OPERETKA
Piątek: „Piękna syrena".
Sobota: „Piękna syrena".

TEATR „BAGATELA"
Piątek: „Pomysł panny Franciszki".

OPERETKA TEATRU „NOWOŚCI"
Piątek: „Gwiazda filmu".

Haussa walut zagranicznych.

Warszawa M. (Telefonem od naszego korespondenta). Kurs dolara na czarnej giełdzie 4720, funt szterlinga 21000. Marka niemiecka jednak spadła na 13.

Zurych 29 czerwca. PAT. Początkowe kursa, Berlin 47, Holandya 202½, Nowy York 523½, Londyn 2342, Paryż 4410, Medyolan 2460, Praga 10,10, Budapeszt 0,53, Zagrzeb 167½, Sofia 342, Sofia 342, Warszawa 0,11¾, Wiedeń 0,02¾, austr. korona stemplowana 0,03.

Zawiadomienie. Mamy zaszczyt zawiadomić P. T. Publiczność, iż na wzór naszych wytwórni w Angers, Brukseli, Rosendaalu, (Holandya) Bukareszcie i Wiedniu

założyliśmy wytwórnię likierów

w Zniesieniu pod Lwowem

gdzie według recept, stanowiących naszą tajemnicę, będącą podwaliną

wszechświatowej sławy domu naszego

produkować będziemy pod osobistym kierunkiem naszych specyalistów, na własnych opatentowanych aparatach destylacyjno-rektyfikacyjnych nasze wykwintne likiery. — Prosimy o zwrócenie bacznej uwagi na **etykiety**, oraz na butelki **zwyciśniętą firmą** **„COINTREAU".** Wzywamy konkurentów, używających nieprawnie etykiet z napisem **Cointreau** oraz naśladujących zewnętrznem wyglądem naszą firmę, do zaprzestania wprowadzenia w błąd publiczności. **Naśladowców ścigać będziemy sądownie.**

COINTREAU PÉRE et FILS w ANGERS (Francya)

Filia: Zniesienie pod Lwowem. 1143

PŁACHTY
nieprzemakalne
Płótna impregnowane i surowe
Płachty żniwne
1089 poleca Fabryka
N. ZEMSZ
Warszawa, Chłodna L. 38
Tel. 29-86, 35-88.
Adres telegr.: **Brezent Warszawa.**
Rok założenia 1893.

KURSA ogólno-kształcące i fachowe
„VERITAS"
ulica Sebastyana L. 33, I. p.
urządzają 1188
KURS WAKACYJNY
z pełnym programem: dla uczniów szkół powszechnych oddzielne grupy. Nauka buchalteryi i korespondencyi polskiej i niemieckiej w **15 godzinach** z pełnym rezultatem. Zgłoszenia od 8—9 rano i od 2—3 popoł.

WYKONUJE WSZELKIE ROBOTY W ZAKRES DRUKARSTWA WCHODZĄCE

DO RABKI
1095
przyjmuje pensyonat „Willa Jasna" dzieci od lat 5, zapewniając troskliwą opiekę pod kierunkiem sił pedagogicznych. Zgłoszenia Kraków, Bonerowska 14, III. p. drzwi 4.

Księgarnia „Beth-Izrael"
Sp. z ogr. odp.
we Lwowie, Jagiellońska 15.
Poleca nowości:
Dr. FREUND LEWI: O etyce Talmudu, odpowiedź „Żydoznawcom" . . . Mp. 150
Dr. REICH LEON: Żydowska delegacya pokojowa w Paryżu, sylwetki działaczy żyd. . Mp. 500
Dr. PARNASS ZEWI: Kwestya żydowska w świetle nauki . . . . . Mp. 225
PINKERFELDÓWNA A.: Pieśni życia . Mp. 120
SPITZER S.: Z etyki Talmudu, sentencye ojców synagogi . . . . . . Mp. 60
Przy sprzedaży pojedyńczej dolicza się do tych cen 20% dodatku sortymentowego.
Do nabycia w wszystkich księgarniach, albo wprost u nakładcy.
Księgarnia „Beth-Izrael"
1183 Sp. z ogr. odp.
we Lwowie, Jagiellońska 15.

Wydawnictwo „Dus Bichel"
Już wyszedł z druku dramat w 3 aktach **Nechemiasza Zuckera** p. t.:
„Chalica"
z okładką tytułową artysty **Artura Markowicza.**
Cena Mkp. 500·— 983
Do zamówienia pod adresem N. Zucker, Kraków, Mostowa 10, dołączyć na porto 5%.
K. Czek. P. K. O. w Warszawie Nr. 150.702 **Dla księgarzy rabat.**

GAZETA BANKOWA
jest bezprzecznie najpoważniejszem polskiem czasopismem ekonomicznem! 998
Dwa specyalne numery Gazety Bankowej poświęcone II. „Targom Wschodnim", które odbędą się we Lwowie w czasie od 5 do 15 września 1922, w przygotowaniu. Do numerów tych przyjmujemy już ogłoszenia we wszystkich językach po zwyczajnych cenach taryfowych. Tłumaczenia na obce języki dokonujemy na życzenie sami. Numery te zostaną wydane i rozesłane we wielu tysiącach egzemplarzy do wszystkich władz i instytucyi rządowych i prywatnych oraz większych firm przemysłowych i handlowych w kraju i zagranicą.
Administracya Gazety Bankowej, Lwów, Zimorowicza L. 5.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. nacz. Dr Ign. Schwarzbart. R. odp. Ozyasz Silberbusch Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.